

Mantrailingu katse eeskiri

Kehtivad alates 01.08.2025

Sisukord

Üldreeglid	2
1. Üldine	2
2. Osalemisõigus	2
3. Katse korraldamine	3
4. Lõhnaese	3
5. Ligipääsetavuse kontroll	4
6. Kohtunik	4
7. Katse teostus	4
Hindamine	5
8. Üldised juhised	5
9. Hinded ja punktid	5
10. Hindamiskriteeriumid	6
Mantrailingu astmed	8
MT-1 – mantrailing maapiirkonnas	8
MT-2 – mantrailing asula piirkonnas	8
MT-3 – mantrailing kombineeritud piirkonnas	8

Üldreeglid

1. Üldine

Mantrailing (edaspidi MT) on koera ninatöö kasutamine inimese leidmiseks asulas või maastikul. MT-s kasutab koer talle loomuomast jahiinstinkti, et leida saak (antud juhul inimene) ja saada selle eest tasu.

MT eksamite ja võistluste (edaspidi katsed) eesmärgiks on MT koolitusala populariseerimine ja loomasõbraliku harrastuse loomine Eestis. Oluliseks peetakse antud ala rekreatiivset iseloomu, et seda saaksid harrastada võimalikult paljud koerajuhid ja koerad sõltumata tõust või tõutusest.

MT katsetel kontrollitakse koerte MT koolituse taset ning koera ja koerajuhi vahelist koostööd. Pärnu Mantrailingu Klubi (edaspidi PMK) korraldab MT katseid lähtudes käesolevast eeskirjast. PMK MT katsed on mitteametlikud.

2. Osalemisõigus

2.1. Katsel osalemise päevaks peab koera vanus olema vähemalt:

MT-A astmes 10 kuud,

MT-B astmes 15 kuud,

MT-AB astmes 24 kuud.

2.2. Katsetel võivad osaleda kõik koerad olenemata suurusest, tõust või tõutunnistuse olemasolust.

2.3. Osalevad koerad peavad olema Eestis kehtivate nõuete kohaselt vaktsineeritud ja märgistatud.

2.4. Ühel päeval toimuval katsel võib koer osaleda vaid ühes astmes. Üks koerajuht võib ühel katsel juhtida maksimaalselt kahte koera.

2.5. Kui ühele katse astmele on registreerunud mitu koera, tuleb osalemise järjekord kindlaks määrata loosimise teel.

2.5. Katsesest on keelatud osa võtta:

- hindava kohtuniku omandis või kaasomandis oleval koeral
- haigel koeral
- emasel koeral 30 päeva enne oodatavat ja 45 päeva pärast poegimist

2.6. Indlevad emased koerad võivad katsetel osaleda, kuid nad peavad olema järjekorras viimastena. Kui osaleb mitu indlevat koera, tuleb neile tagada võrdne positsioon loosimisega.

3. Katse korraldamine

3.1. Käesoleva eeskirjaga reguleeritud katseid võib korraldada aastaringselt, tingimusel, et ilmastikutingimused seda lubavad ja inimeste ega koerte tervist ja turvalisust ei ohustata.

3.2. Katsekorraldaja vastutab katse eeskirjade kohase läbiviimise eest ning peab olema kohtuniku käsutuses kogu katse toimumise aja. Katsekorraldaja ei või osaleda katsel koerajuhina.

- 3.3. Koeral peab kogu katse jooksul kaelas olema kaelarihm, keelatud on kasutada ranget või poovas asendis kaelarihma. Otsingutöö ajal peab koer kandma trakse või laia kaelarihma, mis on ühendatud vähemalt 5 meetri ja maksimaalselt kuni 10 meetri pikkuse otsingurihmaga.
- 3.4. Katse alana tuleb kasutada katse astmele sobivat ala. Asulaala valikul tuleb valida madalalt kuni keskmiselt lõhnaga saastunud alasid (näiteks vähese liiklusega äärelinn või väikeasulad), vältida tuleks rohkelt erinevate lõhnadega saastunud alasid (näiteks kesklinn ja kaubanduskeskuste ümbrused). Ala valib ja lõhnaraja kulgemise tee otsustab katsekorraldaja.
- 3.5. Lõhnaraja tegija (edaspidi figurant) poolt tehtud rada tuleb üles märkida kaardile ja salvestada GPS seadmega.
- 3.6. Lõhnarada tuleb alustada selgelt eristatavast kohast (metsas märgistatud puu, ristmik, bussipeatus, pargi pink, maja esine vms koht).
- 3.7. Lõhnarada võivad ületada juhuslikult kõrvalised inimesed või loomad;
- 3.8. Lõhnarada ei tohi ristuda iseenda ega teiste osalejate katse radadega ning lõhnaraja algus ja lõpp ei tohi olla üksteisele lähemal kui 200 m;
- 3.9. Katsekorraldaja annab kohtunikule ja figurandile täpse plaani koos kogu vajaliku informatsiooniga lõhnaraja kohta, tuues välja selgesti eristatavad kohad lõhnaraja paiknemises.
- 3.10. Figurant kõnnib lõhnaraja maha vastavalt plaanile normaalse liikumiskiirusega ja tavapärase sammupikkusega.
- 3.11. Figurant ei tohi:
- olla piirkonnas viibinud enne lõhnaraja tegemist vähemalt 24 tundi;
  - kaasas kanda koera premeerimiseks toitu/motivatsioonieset;
  - olla koerajuhi perekonnaliige, kuid võib olla koerale tuttav isik;
  - abistada koerajuhti ega koera ühelgi viisil.
- 3.12. Koerajuhil on lubatud kasutada ühte abilist koerameeskonna abistamiseks ja ohutuse tagamiseks. Abiline võib näiteks kanda koerajuhi seljakotti (milles sisaldub näiteks lõhnapurk, vesi, esmaabitarbed jne) ja ta ülesandeks on jälgida ümbritsevaid keskkonnategureid (liiklus, loomad, inimesed jne) ning hoiatada koerajuhti võimalike ohtude eest.

4. Lõhnaese

- 4.1. Figurant valib lõhnaesemeks väiksema rõivaeseme (kinnas, peakate, sokk vms), mida ta on oma kehaga tihedas kontaktis hoidnud vähemalt 30 minutit.
- 4.2. Lõhnaese ei tohi kokku puutuda teiste isikute lõhnadega.
- 4.3. Figurant paneb eseme õhukindlalt suletavasse kilekotti ja asetab kilekoti kaanega suletavasse klaaspurki ning annab selle enne lõhnaraja maha panekut katsekorraldajale.
- 4.4. Klaaspurgis oleva lõhnaeseme saab koerajuht enne lõhnarajale minekut katsekorraldajalt.
- 4.5. Lõhnaeseme kasutamise viisi otsustab koerajuht oma väljakujunenud tööruutiini arvestades.
- 4.6. Koerajuht võib lõhnaeseme otsingutööle kaasa võtta ja otsingu ajal koerale vajadusel korduvalt nuusutada anda.

5. Ligipääsetavuse kontroll

- 5.1. Enne katse algust kontrollib kohtunik koera ligipääsetavust. Kontroll peab toimuma neutraalsel territooriumil, näiteks kogunemiskohas, mis ei ole lähedalt seotud lõhnaraja

algusega. Kohtunik otsustab ligipääsetavuse kontrolli läbiviimise korra. Koera ei tohi provotseerida ja tuleks vältida selgeid ärriteid.

5.2. ID-märgistuse kontrollimine on ligipääsetavuse kontrolli kohustuslik osa.

5.3. Ligipääsetavuse kontrolli ajal peab koer olema rihmastatud (lühike jalutusrihm ja kaelarihm, ilma traksideta). Koer peab olema kontrolli all.

5.4. Kohtunik jälgib koera iseloomu kogu katse ajal. Kohtunik on kohustatud katkestama katse juhul kui koer ilmutab agressiivset käitumist inimeste või teiste loomade suhtes ning diskvalifitseerima koera katselt.

6. Kohtunik

6.1. Kohtunik vastutab kehtivate eeskirjade õige ja korrektse järgimise eest. Kohtuniku otsus on lõplik ning ei kuulu vaidlustamisele.

6.2. Kohtunik hindab koeratööd koerajuhist umbes 10m kauguselt ega tohi oma käitumisega mõjutada ega segada koera tööd (näiteks jäädes koerajuhist maha või olles koeral lõhnaraja peal ees).

6.3. Kohtunik ei tohi katsel nõuda koerameeskonnalt harjutuskomponentide täitmis, mis ei ole antud eeskirjas sätestatud.

6.4. Kohtunikul on õigus katkestada sooritus, kui koer saab eksami või võistluse käigus viga.

6.5. Ühel katsepäeval võib üks kohtunik hinnata maksimaalselt 6 koera sooritust, kuid kohtuniku tööpäeva pikkuseks ei tohi olla rohkem kui 8 tundi.

6.6. Kohtunikul on õigus diskvalifitseerida koerajuht ebasportliku käitumise, katse- eeskirjade või loomakaitseseaduse rikkumise eest, samuti juhul, kui koer ei ole sotsiaalne, käitub agressiivselt või on väljunud koerajuhi kontrolli alt.

6.7. Diskvalifitseerimise korral tühistatakse kõik selle hetkeni antud punktid.

7. Katse teostus

7.1. Koerajuht saabub õigeaegselt katsekorraldaja poolt määratud asukohta. Abilise kasutamise korral tutvustab koerajuht kohtunikule abilist enne otsingutöö algust.

7.2. Kohtunik kontrollib koera ligipääsetavust.

7.3. Koerajuht raporteerib vabalt koerajuhi kõrval oleva koeraga kohtunikule koerameeskonna valmisolekust ja annab teada millisel viisil koer figuranti teatab (lamab, istub, haugub, asetab käpad inimesele peale jne). Saanud kohtunikult loa, valmistab koerajuht koera harjunud viisil katseks ette.

7.4. Koerajuht liigub rihmastatud koeraga stardipunkti, paneb koerale traksid või laia kaelarihma, annab koerale lõhnaeset nuusutada ja alustab otsingutööd.

7.5. Otsingutöö aega hakatakse arvestama esimesest lõhnaeseme nuusutada andmisest koerale.

7.6. Koerajuht hoiab koeraga töötades optimaalset töötempot, mis võimaldab kohtunikul talle probleemideta järgneda.

7.7. Otsingutöö lõppedes peab koerajuht kohtunikule teatamist kinnitama. Selleks osutab koerajuht käeviipega inimesele, keda tema koer teatab. Peale teatamist annab kohtunik koerajuhile loa koera premeerimiseks.

7.8. Koerajuht võib kaasas kanda koera preemiat, kuid seda ei tohi kasutada katse soorituse ajal ja enne kohtuniku luba ning see ei tohi olla koerale nähtaval kohal.

Hindamine

8. Üldised juhised

8.1. Hindamisele kuulub koera suhtumine tööülesandesse, tema oskused ja motivatsioon iseseisvalt töötada.

8.2. Katsel hinnatakse kõiki katse osasid läbivalt. Lisaks punktis 10 väljatoodud hindamiskriteeriumitele tuleb hindamisel läbivalt rõhku pöörata koerameeskonna omavahelisele koostööle, koerajuhi poolt koera kehakeele lugemisele ja rihma käsitlemise oskusele koera juhtimisel (suunab või hoiab tagasi) ning koera poolt leitud figurandi teatamisele.

8.3. Kohtunikul on õigus koera töö katkestada, kui koer on selgelt ebapiisava ettevalmistusega või näitab puudulikku töötahet.

8.4. Igasugune sunni kasutamine koerajuhi poolt koera suhtes toob kaasa katselt diskvalifitseerimise.

8.5. Otsingutöö ajal ei loeta veaks, kui koer aeg-ajalt eemaldub lõhnarajalt või liigub lõhnarajalt välja ja naaseb sellele iseseisvalt (kontrollib lõhna). Kui koerameeskond jätkab pikemat aega liikumist vales suunas ja kohtuniku hinnangul ei ole enam ettenähtud aja sees võimalik figuranti leida, võib kohtunik katse katkestada.

8.6. Kui koerajuht saab aru, et koer on lõhna kaotanud või väljunud lõhnarajalt, võib koerajuht koera MT-A ja MT-B astmes ühe korra ja MT-AB astmes kaks korda tagasi viia lõhnarajal punkti, kus tema arvates koer lõhna kaotas, et koer saaks uuesti sellest kohast otsingutööd jätkata. Samuti võib koerajuht anda koerale lõhnaeset katse kestel uuesti nuusutada.

8.7. Vaatlejana võib katset jälgida maksimaalselt 3 inimest. Vaatlejad ei tohi kuidagi segada koerajuhti ja peavad võimaldama koerameeskonnale otsingutöö ajal igas olukorras tööks vajalikku ruumi (näiteks tagasi suunas liikumisel). Vaatlejad peavad järgima kohtuniku juhiseid ja liikuma kohtuniku järel.

9. Hinded ja punktid

9.1. Maksimaalselt on võimalik saada 100 punkti. Koolitustulemuse saamiseks peab koer saama vähemalt 70% punktidest (hinne „rahuldav“). Punktide kogusumma peab olema täisarv.

9.2. Punktitabel

Võrratu	96-100 punkti
Väga hea	90-95 punkti
Hea	80-89 punkti
Rahuldav	70-79 punkti

Mitterahuldav	0-69 punkti
---------------	-------------

Koerad, kes on saanud koolitustulemuse ühes (näiteks A) astmes (vähemalt hinne „rahuldav“), saavad osaleda järgmises kõrgemas (näiteks A+ või B) astmes. Iga koolitusala astet võib korrata nii mitu korda, kui soovitakse. Koerad, kes on saanud koolitustulemuse kõrgemas astmes, ei saa järgmistel katsetel enam osaleda madalamas astmes.

9.3. Katse loetakse edukaks kui koerameeskond leiab figurandi etteantud tööaja sees. Katse jääb sooritamata, kui otsingutööks ettenähtud ajapiir ületatakse või figuranti ei leita. Kui figurant leitakse ettenähtud aja jooksul, aga teatamist ei toimu, võib soorituse maksimumhindeks olla „rahuldav“.

Kohtunik hindab otsingutöö osasid hindamiskriteeriumite põhjal alljärgnevalt:

1. Start: motivatsioon, keskendumine, lõhna võtmine	0-15 punkti
2. Töö rütm	0-15 punkti
3. Probleemilahendamise oskus	0-15 punkti
4. Usaldusväärsus	0-15 punkti
5. Vastupidavus välistele segajatele	0-15 punkti
6. Iseseisvus	0-15 punkti
7. Teatamise viis ja korrektsus	0-10 punkti
Maksimaalne punktisumma	100 punkti

10. Hindamiskriteeriumid

Eelistatav annab 15 p, veaks hinnatav annab alla 15 p ja “ei saa hinnata” puhul antakse 0 p.

1. Start: motivatsioon, keskendumine, lõhna võtmine:

Eelistatav: Koer keskendub lõhna võtmisel ja otsib iseseisvalt, tõule omase energia ja motivatsiooniga. Koeral on tahe lõhnarada järgida ja figuranti leida.

Veaks hinnatav: Koer ei taha selgelt lõhna võtta, näitab üles huvi puudust ja ei ole tööle keskendunud. Koera töö on loid ja pealiskaudne. Töötab ainult käsu peale, ei näita üles iseseisvat otsingukäitumist.

Ei saa hinnata: Koer ei hakka tööle pärast mitmekordseid ergutusi, innustamisi või korrigeerimist. Koer ei ole selgelt otsingutööst huvitatud. Koer ei võta lõhna või järgib valet lõhnarada.

2. Töö rütm

Eelistatav: Koer töötab sihikindlalt ja tõule omase kiirusega lõhnaraja algusest pidevalt liikudes kuni figurandi leidmiseni.

Veaks hinnatav: Koer töötab loiult või tema töörytm on katkendlik.

Ei saa hinnata: Koer katkestab töö.

3. Probleemilahendamise oskus

Eelistatav: Koer lahendab otsingutöö ajal ettetulevaid probleemolukordi (kontrollib lõhnaleviku erinevaid suundasid jne) oskuslikult ja iseseisvalt. Koer kontrollib vajadusel endast madalamaid ja kõrgemaid kohti sihipäraselt. Koer suudab leida iseseisvalt lõhnaraja.

Veaks hinnatav: Koer suudab lahendada otsingutöös tekkinud probleeme ainult koerajuhi abiga, mitte iseseisvalt. Koer leiab kaotatud lõhnaraja koerajuhi abiga.

Ei saa hinnata: Koer ei suuda lahendada tekkinud probleeme ka abiga ja katkestab tööd.

4. Usaldusväärsus

Eelistatav: Koer liigub figurandi lõhnarajas. Koer teatab leitud figuranti koerajuhile selgelt.

Veaks hinnatav: Koer töötab lõhnarajast väga kaugel, kuid liigub üldiselt õiges suunas. Otsingutöö ajal ajab koer koerajuhti tihti oma tegevusega segadusse. Koer teeb vale teatamise, jätab figurandi maha või teatamine on ebakindel.

Ei saa hinnata: Koer vahetab lõhna või kaugeneb järjepidevalt figurandi asukohast. Koer ei teata figuranti.

5. Vastupidavus välistele segajatele

Eelistatav: Tavalised keskkonnast tulenevad segajad (möödakäijad, teised loomad, liiklus jne) ei mõjuta koera tööd ja koer ei ole neist häiritud.

Veaks hinnatav: Koer on segajatest häiritud, kuid jätkab koerajuhi abiga tööd.

Ei saa hinnata: Koer reageerib segajatele ja on neist sedavõrd häiritud, et koerajuht ei suuda mitmekordsete käsklustega kontrolli taastada ning kohtuniku hinnangul ei ole võimalik tööd jätkata.

6. Iseseisvus

Eelistatav: Koer töötab iseseisvalt kogu otsingutöö aja ja koerajuht suunab/abistab koera ainult vajadusel (näiteks avab värava).

Veaks hinnatav: Koer vajab otsingutöös palju toetust ja abi. Koer teatab figuranti ainult koerajuhi selgel suunamisel.

Ei saa hinnata: Koer ei tööta iseseisvalt ja otsib otsingutöö ajal pidevalt koerajuhilt abi.

7. Teatamise viis ja korrektsus

Eelistatav: Koer teatab figurandi leidmisest koerajuhi poolt kirjeldatud viisil ning koerajuht kinnitab teatamise. Koer teatab figuranti enesekindlalt ja järjepidevalt kuni koerajuht on teatamise kinnitanud.

Veaks hinnatav: Teatamine erineb koerajuhi poolt kirjeldatud viisist, kuid koerajuht kinnitab teatamise. Koer teatab figuranti katkendlikult, tema teatamiskäitumine on ebakindel või inimesest liiga kaugel. Koer tuleb koerajuhile vastu enne kui koerajuht teatamise on kinnitanud.

Ei saa hinnata: Koerajuht ei kinnita figurandi teatamist. Koer teatab vale isikut ja koerajuht kinnitab teatamise. Figurandi teatamist ei toimu (koer ei lähe figurandi juurde, väldib figuranti või figurandi asukoht ei ole tuvastatav).

Mantrailing katse astmed

1. MT-A mantrailing maapiirkonnas

Max 100 punkti

- Lõhnaraja vanus: vähemalt 30 minutit kuni 1 tund;
- Lõhnaraja pikkus: ca 500 m;
- Maksimaalne töötamise aeg: 25 minutit;
- Pinnas: metsaala, põllu- rohumaad, põõsastikud, raiesmikud, pinnasteed jmt;
- Suunamuutused: lõhnarada sisaldab vähemalt kahte loomulikku suunamuutust, mis arvestavad maastiku iseärasusi;
- Figurant jääb lõhnaraja lõppu ja peab endale maastikul leidma asukoha selliselt, et ta ei ole distantsilt lähenedes nähtaval.

2. MT-A+ mantrailing maapiirkonnas

Max 100 punkti

- Lõhnaraja vanus: vähemalt 2 kuni 3 tund;
- Lõhnaraja pikkus: ca 500 m;
- Maksimaalne töötamise aeg: 25 minutit;
- Pinnas: metsaala, põllu- rohumaad, põõsastikud, raiesmikud, pinnasteed jmt;
- Suunamuutused: lõhnarada sisaldab vähemalt kahte loomulikku suunamuutust, mis arvestavad maastiku iseärasusi;
- Figurant jääb lõhnaraja lõppu ja peab endale maastikul leidma asukoha selliselt, et ta ei ole distantsilt lähenedes nähtaval.

3. MT-B mantrailing asula piirkonnas

Max 100 punkti

- Lõhnaraja vanus: vähemalt 30 minutit kuni 1 tund;
- Lõhnaraja pikkus: ca 500 m;
- Maksimaalne töötamise aeg: 25 minutit;
- Pinnas: regulaarselt inimeste poolt kasutatav kõvakattega asulaala - asfalt, betoon, killustik jmt;
- Suunamuutused: lõhnarada sisaldab vähemalt kahte loomulikku suunamuutust, mis arvestavad piirkonna iseärasusi;
- Figurant jääb lõhnaraja lõppu ja peab olema loomulikus asendis selliselt, et ei ärata ümbritsevas keskkonnas teiste liiklejate tähelepanu.

4. MT-B+ mantrailing asula piirkonnas

Max 100 punkti

- a. Lõhnaraja vanus: vähemalt 2 kuni 3 tundi;
- b. Lõhnaraja pikkus: ca 500 m;
- c. Maksimaalne töötamise aeg: 25 minutit;
- d. Pinnas: regulaarselt inimeste poolt kasutatav kõvakattega asualaala - asfalt, betoon, killustik jmt;
- e. Suunamuutused: lõhnarada sisaldab vähemalt kahte loomulikku suunamuutust, mis arvestavad piirkonna iseärasusi;
- f. Figurant jääb lõhnaraja lõppu ja peab olema loomulikus asendis selliselt, et ei ärata ümbritsevas keskkonnas teiste liiklejate tähelepanu.

5. MT-AB mantrailing kombineeritud piirkonnas

Max 100 punkti

- a. Lõhnaraja vanus: vähemalt 0,5 kuni 1 tundi;
- b. Lõhnaraja pikkus: ca 1000 m;
- c. Maksimaalne töötamise aeg: 45 minutit;
- d. Pinnas: ca 50% asualaala (regulaarselt inimeste poolt kasutatav): asfalt, betoon, killustik ja 50% maastikuala: metsaala, põllu- rohumaad, põõsastikud, raiesmikud, pinnasteed jmt;
- e. Suunamuutused: lõhnarada sisaldab vähemalt kahte loomulikku suunamuutust asula piirkonnas ja kahte suunamuutust maastikul, mis arvestavad piirkonna/maastiku iseärasusi;
- f. Figurant jääb peale lõhnaraja tegemist raja lõppu või viiakse ta vahepeal autoga ära, kuid mitte lõhnaraja algusesse. Figurant peab olema tagasi lõhnaraja lõpus enne otsingutöö algust.
- g. Kui figurant on maastikul, peab ta leidma lõhnaraja lõpetamise asukoha selliselt, et ta ei ole distantsilt lähenedes nähtaval.
- h. Kui figurant on asulapiirkonnas, peab ta olema lõhnaraja lõpus loomulikus asendis selliselt, et see ei ärata ümbritsevas keskkonnas teiste liiklejate tähelepanu.

6. MT-AB+ mantrailing kombineeritud piirkonnas

Max 100 punkti

- a. Lõhnaraja vanus: vähemalt 2 kuni 3 tundi;
- b. Lõhnaraja pikkus: ca 1000 m;
- c. Maksimaalne töötamise aeg: 45 minutit;
- d. Pinnas: ca 50% asualaala (regulaarselt inimeste poolt kasutatav): asfalt, betoon, killustik ja 50% maastikuala: metsaala, põllu- rohumaad, põõsastikud, raiesmikud, pinnasteed jmt;
- e. Suunamuutused: lõhnarada sisaldab vähemalt kahte loomulikku suunamuutust asula piirkonnas ja kahte suunamuutust maastikul, mis arvestavad piirkonna/maastiku iseärasusi;
- f. Figurant jääb peale lõhnaraja tegemist raja lõppu või viiakse ta vahepeal autoga ära, kuid mitte lõhnaraja algusesse. Figurant peab olema tagasi lõhnaraja lõpus enne otsingutöö algust.

- g. Kui figurant on maastikul, peab ta leidma lõhnaraja lõpetamise asukoha selliselt, et ta ei ole distantsilt lähenedes nähtaval.
- h. Kui figurant on asulapiirkonnas, peab ta olema lõhnaraja lõpus loomulikus asendis selliselt, et see ei ärata ümbritsevas keskkonnas teiste liiklejate tähelepanu.